

До г-н Вежди Рашидов,

Министъра на културата

Уважаеми г-н Рашидов,

В последните дни станахме свидетели на поредния случай на увреждане на културни ценности. Става въпрос за наскоро разкритите и широко рекламирани в медиите средновековни стенописни фрагменти от църквата „Св. Петър и Павел“ във Велико Търново, понастоящем изложени като „реставрирани“ в НАИМ при БАН. Слабо е да се каже, че т.нар. „реставрация“ е извършена непрофесионално. Извършените дейности са променили изцяло композиционния, стилистичен и иконографски контекст и са подменили автентичния колорит на стенописите чрез преобладаване на големи площи от фрагментите. На зрителя са представени стенописи, които нямат нищо общо с оригиналния рисунък и техника. „Реставраторът“ свободно е композирал разкритите стенописи по един меко казано гротесков начин. Паралелите, които откривателят на стенописите прави с ренесансови творци като Джото, може и да будят усмивка, но резултатът от извършените дейности е плачевен.

Застанали пред съсипаните стенописи не може да не си зададем редица тревожни въпроси като например:

- Кой е съгласувал проекта за реставрацията на тези стенописи?
- Има ли въобще съгласуван проект, както се изисква от ЗКН?
- Ако няма, кой е отговорен за проведените дейности и какви санкции ще му бъдат наложени?
- Изпълнителят вписан ли е в „Регистъра на лицата, упражняващи дейности по консервация и реставрация“? Ако не е регистриран, кой ще поеме отговорност за проведените дейности?

Описаният тук случай възниква твърде скоро след злополучното облепване с тапети на храм „Св. Марина“ в Пловдив, където трудно може да се определи размера на нанесените щети, както и дали те въобще се обратими. Той ни припомня и мащабното строителство,

продължаващо в Созопол и представяно като „реставрация“, което в разрез с приетите професионални принципи подменя автентичните стойности на редица обекти на културното наследство. Тези случаи показват и зараждането на една опасна тенденция на увреждане на културни ценности под предлог, че се спасяват.

Искрено се надявам, че повдигнатите по-горе въпроси ще получат навременен отговор и ще бъдат наложени съответните санкции.

За съжаление, голяма част от посочените проблеми се коренят в грешни постановки в ЗКН и произтичащата от него неадекватна наредба за регистриране на лицата, които извършват дейности по консервация и реставрация. В резултат този регистър вместо гаранция за професионализъм се е превърнал в безсмислен списък, в който практически могат да се запишат всякакви професии като напр. „железопътно строителство“, „минна електромеханика“, „технология на млякото и млечните продукти“ и др.

Обръщам се към Вас от името на Асоциацията на реставраторите в България с апел за спешно инициране на промяна в ЗКН и наредбата за регистър на лицата, които упражняват консервация и реставрация. Само така може да се избегнат нови подобни случаи в бъдеще и да се гарантира професионализъм при опазването на нашето културно наследство. Готови сме да сътрудничим на Министерството в тази насока, можем да предложим и конкретни текстове, съответстващи на европейските критерии и съвременна практика, подкрепени и с необходимите аргументи.

20.02.2012 г.

С уважение,

Стефан Белишки,
Председател на АРБ